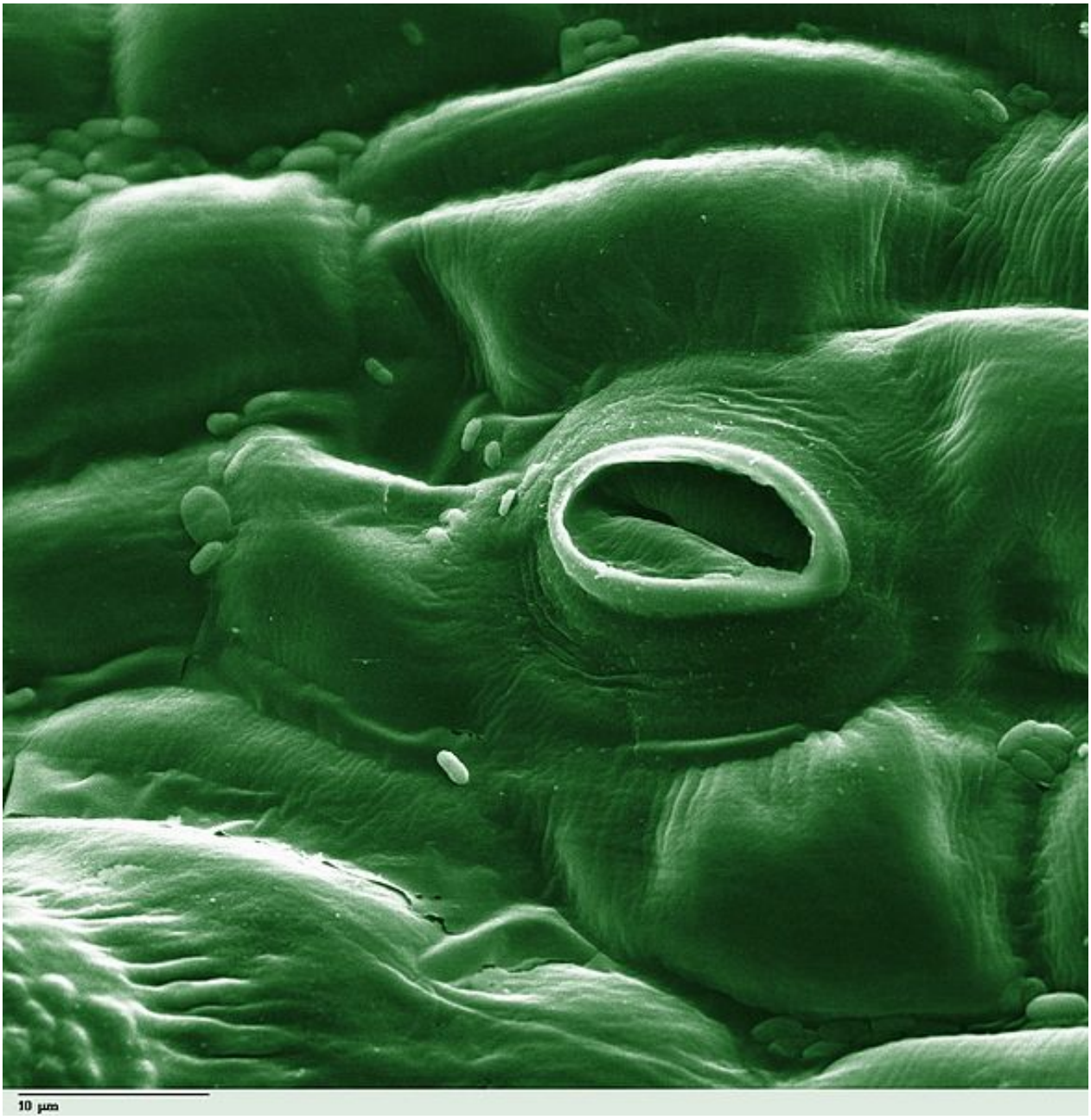
Evapotranspiration

Af Lennart Kiil

Billede fra elektronmikroskop af en stoma (spalteåbning) på et blad fra en tomatplante.

Wikimedia

Den samlede fordampning fra jordoverfladen og planterne, som tilfører vanddamp til atmosfæren.

Kopiering og print fra Klimaleksikon til undervisningsbrug tilladt efter aftale med CopyDan Tekst & Node

Evapotranspiration er en del af vandkredsløbet, hvor vandet på Jorden bevæger sig gennem en række tilstande og trin i en endeløs cyklus.

Transpiration er fordampning fra planter, primært fra bladene. Planterne fordamper vand, transpirerer, gennem mikroskopiske åbninger i deres blade, som kaldes stomata. En del vand mistes utilsigtet, når disse åbnes for at få kuldioxid ind til fotosyntesen. Men planter bruger også transpiration fra deres stomata til aktivt at køle af og til at transportere mineraler og vand fra rødderne op til skudspidserne.

Et blad på en plante vil transpirere sin egen vægt i vand mange gange i løbet af en vækstsæson, og et helt træ kan transpirere tusindvis af liter vand i løbet af et år. Mængden af vand som planterne transpirerer er afhængig af en række faktorer, der inkluderer temperatur, tilgængelighed af vand, luftfugtighed, vind og naturligvis plantetypen.

Fordampningen (evaporation) fra jordoverfladen, søer, floder og have skyldes hovedsageligt sollysets opvarmning af overfladen. Langt størstedelen af fordampningen sker fra havene. I nogle definitioner af evapotranspiration er fordampningen fra overfladevand (søer, have) ikke inkluderet.

Mængden af vand der fordamper fra jordoverfladen afhænger af primært på den tilgængelig energi fra sollyset, som kan fordampe vandet. Hvis jordoverfladen skygges af vegetation, reduceres fordampningen.

Evapotranspiration varierer med breddegrad, årstid, tidspunkt på dagen, vind og skydække. Generelt er potentialet for evapotranspiration således størst nær ækvator eftersom der er mere solenergi her til fordampning.

Vanddamp spiller en vigtig rolle i den naturlige drivhuseffekt.

Husk at tage quizzen online på klimaleksikon.dk/opslag/evapotranspiration

> **Sådan henviser du til opslaget**
>
> Lennart Kiil: "Evapotranspiration". Klimaleksikon, klimaleksikon.dk/opslag/evapotranspiration, hentet 15. november 2026.
>
> Klimaleksikon er gratis og uden login.

Kopiering og print fra Klimaleksikon til undervisningsbrug tilladt efter aftale med CopyDan Tekst & Node